

ของทุกสิ่งมีทั้งแง่ดีและแง่เสียจริงหรือ

เรามักได้ยินผู้ใหญ่สอนเด็กบ้าง ครูสอนศิษย์บ้าง เพื่อนปรารภกับเพื่อนบ้าง หรือแม้แต่พระบางองค์ ซึ่งแทรกไว้ในการแสดงธรรมบ้างว่า ของแต่ละสิ่งแต่ละอย่างนั้น มีทั้งแง่ดีและแง่เสีย สุขแล้วแต่ใครจะมองในแง่ใด และยังสามารถสอนต่อไปอีกว่า จงมองแต่ในแง่ดี และนำเอาส่วนดีมาใช้ประโยชน์.

การสอนหรือการกล่าวเช่นนี้ สะท้อนทรรศนะการมองที่เรียกว่า เป็นการมองทิศทางเดียว และมองออกจากตนเองไปสู่สิ่งอื่น ผลก็คือ คิดว่าสิ่งของนอกตนเองเป็นสิ่งที่ดีหรือเสีย ความจริงแล้ว ของเป็นสิ่งที่ปราศจากจิตวิญญาณ ปราศจากความคิด ไม่อาจคิดได้ว่าอะไรดีอะไรเสีย คนมองนั่นเองที่มีจิตกำหนดว่า ส่วนนั้นคือส่วนนี้เสีย.

ยิ่งมองด้วยทรรศนะต่อไปอีกว่า มีด้านดีด้านเสีย ยิ่งแสดงให้เห็นได้ชัดเจกว่า ผู้มองนั้น ยึดมั่นถือมั่นเอาตนเองเป็นสำคัญ ขยับเขยื้อนไปสู่ที่อื่น ๆ ไม่ได้เลย จึงทำให้สิ่งของที่ตนสัมผัส หรืออยู่ตรงหน้าตน เกิดการมีความเป็นด้านนี้ด้านโน้นขึ้น ถ้าหากผู้มองปราศจากการยึดมั่นถือมั่นว่า จุดที่ฉันยืนอยู่ตรงนี้เท่านั้นที่เป็นจุดของฉัน แต่สามารถเดินไปยังจุดต่าง ๆ รอบสิ่งของนั้นได้อย่างอิสระเสรี ความเป็นด้านโน้นด้านนี้ที่สิ่งของ ย่อมจะหมดไปเอง.

แนวความคิดที่เห็นว่า ของทุกสิ่งมีทั้งแง่ดีและแง่เสีย จึงเป็นแนวความคิดที่แก้ปัญหาเฉพาะหน้า และแก้ปัญหาบนฐานของความเห็นแก่ตัว เป็นสำคัญโดยปราศจากการรู้ตนเอง ยิ่งผลให้อาจแก้ปัญหาหลุดไปได้เปลาะหนึ่ง แต่ก็เป็นไปติดอยู่อีกเปลาะหนึ่งซึ่งเป็นเปลาะที่ใหญ่และลึกกว่า ในเมื่อเกิดมีคนหลายคน มองสิ่งของเดียวกัน ต่างฝ่ายต่างก็คิดเหมือนกัน ในโอกาสเดียวกันซึ่งไม่มีใครคนใดจะยืนอยู่จุดซ้อนกันได้เลย ด้านที่จิตคนหนึ่งคิดว่าดี จะกลายเป็นด้านเสียของอีกคนหนึ่งซึ่งยืนอยู่ในจุดตรงข้ามกันโดยมีของสิ่งนั้นเป็นศูนย์กลาง เพราะต่างกันต่างก็รู้สึกกว่า จุดที่แต่ละคนยืนอยู่นั้น มีความเป็นจุดตรงกันข้ามกันแล้ว.

ถ้าหากแต่ละคน ต่างก็ไม่ยึดมั่นอยู่ตรงจุดที่ตนเองยืนอยู่ แต่ยืนอยู่อย่างเข้าใจและรู้แท้ สามารถเปลี่ยนแปลงไปอยู่จุดใดก็ได้ด้วยจิตที่มีอิสระเสรี ย่อมปราศจากการยึดถือว่า สิ่งของที่ตนมองนั้น มีด้านโน้นด้านนี้ หรือมีความดีความไม่ดีเป็นเงื่อนไขผูกพันอยู่กับความเป็นด้านอีกทอดหนึ่ง ผู้มีคุณภาพจิตเช่นนี้ ย่อมถือได้ว่าเป็นผู้รู้แท้ มีปัญญาแท้ และสามารถไขชีวิตมุ่งไปสู่ความมีคุณค่าอันแท้จริงได้ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความสามารถในการพิจารณาสภาวะแวดล้อมและปัญหาทั้งหลายในชีวิตประจำวันได้อย่างถึงแก่นแท้ด้วยพื้นฐานทางปัญญาในตนเอง.